

Sámal Petur í Grund, landsstýrismaður:

Umhugsar at privatisera post og telefon

Í hinum Norðurlöndunum verður núgvs tosað um privatisering av postverki og telefonverki. M.a. íslendingar tykjast sera áhugaðir fyri hesum. Eftir fund í Finnlandi umhugsar landsstýrismaðurin í samskiftismálum um at privatisera her heima eisini

Tá landsstýrismaðurin Sámal Petur í Grund í farnu viku var í Finnlandi á fundinum í Norðurlandaráðnum nýtti hann eisini høvi til at tosa við sínar samstarvsfelagar úr hinum Norðurlöndunum. Spurningar teir viðgjördu vóru m.a. trygd og umhvørvi. Men haraftrat var núgvs tosað um ta privatiseringsbylgju, sum í løtuni floymir inn yvir Norðurlönd. Her er talan um privatisering av postverki og telefonverki og er tað nakað, sum íslendingar eru farnir at vísa stóran ans og sum Sámal P. í Grund heldur, at eisini vit føroyingar skulu fara og hyggja uppá.

-Vit mugu so til at finna út av um tað eru nakrir serstakir tillagingartrúpul-leikar her hjá okkum. Tað er

m.a. greitt, at stovnar, sum ikki hava somu fortreytir og lógargrundarlag tvørtur um Norðurlönd, har verða tað kanska nakrar forðingar at skula arbeiða saman.

Landsstýrismaðurin sigur, at vit -uttan mun til um vit vilja tað ella ikki - verða noyddir til at hyggja nærri at hesum.

Ikki privatisering sum í Bretlandi

Hann visir annars á, at talan er ikki um slíka privatisering, sum hevur eyðkent tað konservativa Bretland nú í longri tíð.

-Taka vit Atlantisflog, so er tað eitt privat partafelag, har landsstýrið eigur allan partapeningin. Hvat viðvíkur at gera postverk og telefonverk til partafelag, har verður so tosað um,

antin tað almenna skal eiga allan partapeningin og um tað skal eiga meiriluta einsamalt. Tað er tó ikki talan um, at tú her frá almennari síðu bæði skal selja post- og telefonverk, men at tú í ein ávisan mun letur tað privata fáa ávirkan, og at tey verða rikin sum eitt partafelag við øllum teimum fortreytum og forpliktisum, sum eitt partafelag skal hava. Men samtíðis skulu hesi røkja somu tænastur sum í dag.

-Tvs. at tað almenna skal spara pengar!

-Tað almenna sparir pengar, tænastan verður varðveitt og kanska í kapping við aðrar eisini.

-Hvat fáa teir privata so burtur úr hesum?

-Tá tað koyrir eftir marknaðartreytum, so

verður tað bígari at reka. Tað visir seg við øllum tí, sum er á figgjarlógini, at tú hevur ikki tað rætta incitementið fyri at fáa javnvág ella yvirskot, og tað er so tann vinningur, sum kann liggja í hesum.

Rætt at royna

-Heldur tú sjálvur, at tað er rætt nú at privatisera postverk og telefonverk?

-Fær tú somu tænastu burtur úr og tú kanst reka tað meira rationelt, so er tað rætt.

Sámal Petur í Grund sigur, at hann nú fer at tosa við leiðsluna í báðum stovnunum og greiða teimum frá, hvat hann hevur fingið burtur úr á fundinum í Finnlandi. Eisini fer hann at útvega sær fleiri upplýsingar um, hvat íslend-

ingar ætla, nú teir eru í somu støðu sum vit. Síðani er at fáa efturmetingarnar frá teimum londum, sum hava privatiserað, og at enda at

arbeiða tilfarið og leggja tað fyrri landsstýrið.

jan

Yvirtøkan av útbúgvingarstuðlinum:

Kostar okkum 11 mió. um árið

Stutt eftir at útbúgvingarstuðulin varð roknaður inn í blokkin, hækkaðu danir henda stuðul við uml. 1.000 kr. fyri hvønn næming. Síðani hava vit sjálvi hækkað stuðulin, umframt at næmingatalið er núgvs vaksið. Tilsamans hevur yvirtøkan higartil kostað uml. 70 milliónir

Sjúrdur Skaale

Inntil 1988 fingi lesandi føroyingar beinleiðis stuðul frá danska stovninum Statens Uddannelsesstøtte.

Tá yvirtøku føroyingar umstivingina av stuðlinum, og upphæddin bleiv roknað inn í blokkin.

Men stutt eftir hækkaðu danir upphæddina, latin verður í Danmark, sera núgvs. Hver næmingur fekk einar 1.000 krónur meir um mánaðin, enn hann hevði fingið.

Men tá vóru samráðingarnar um blokkin lidnar, upphæddin var fastsett - og føroyingar fingi ikki lut í hækkingini av SU í Danmark.

Hækkað kortini

Síðani er blokksstuðulsskipanin broytt soleiðis, at tað ikki er ásett, hvussu núgvs er ætlað til hvørt endamál. Og føroyingar lata nú væl meira í útbúgvingarstuðli, enn danir gjøgnum blokkin veita okkum til hetta endamál.

Orsakirnar eru tvær: Orsakað av at vit ikki fingi lut í hækkingini av SU í 1988, hava vit sálvir hækkað upphæddina - men tað er gjørt fyri egnar pengar.

Haraftrat eru munandi fleiri næmingar sum hava rætt til stuðul í Føroyum nú, enn tað vóru í 1988. Serliga er tað handilsskúlin, sum hevur fleiri næmingar nú enn tá.

11 milliónir

Poul Geert Hansen á Stuðulsstovninum sigur, at høvdu vit varðveitt gomlu skipanina, soleiðis at næmingar í Føroyum fingi SU beinleiðis úr Danmark, so høvdu vit fingið umleið 11 milliónir meira úr Danmark nú, enn vit fáa.

-Eg roknaði tað út í 1993, og tá var meirútreiðsla landskassans 10,1 um árið. Roknað um til 1995-kronur svarar tað til uml. 11 milliónir. Og samanlagt fyri ta tíðarskeiðið vit hava havt umsitingina av hesum um hendi, hevur meirútreiðlan verið millum 60 og 70 milliónir, sigur hann.

Fýra upphæddir

Stuðulin, latin verður næmingum sum lesa í Føroyum, er ymiskur - alt eftir aldri og bústaðarviðurskiptum.

Ert tú undir 18 ár og býrt hjá foreldrunum, fært tú 609 krónur um mánaðin.

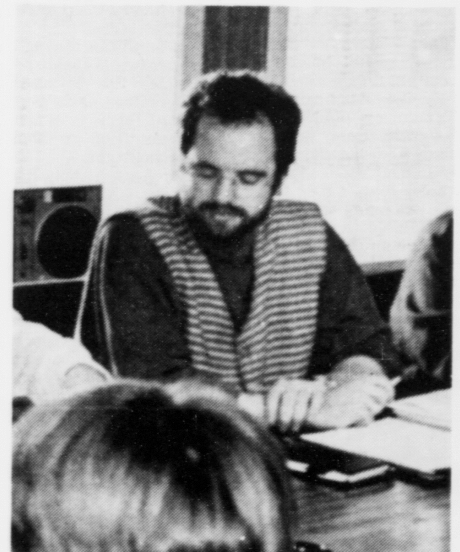
Ert tú undir 18 ár og býrt út, fært tú 1369 krónur.

Ert tú yvir 18 og býrt heima fært tú 1445 krónur. Og ert tú yvir 18 og býrt út fært tí mestu upphæddina, sum er 2.200 kr. um mánaðin.

Haraftrat kunnu øll, sum eru yvir 18, ár fáa 1141 kr. um mánaðin í láni.

Einki sosialt aspekt

Samanborið við hini norðanlondni, so fáa bara íslendisk lesandi minni enn

Poul Geert Hansen er leiðari á stuðulsstovninum

føroyingar - tey fáa nevniliga einki. Tey kunnu taka stór lán við góðum afturgjaldstreytum, men stuðningin fáa tey ongan.

Í Danmark fáa tey sum fáa mest umleið 3.100 krónur útgóldnar um mánaðin. Men har fáa tey sum eru undir 18 ár einki.

Eitt, sum næsta ikki er við í teiri føroysku skipanini, er tað sosiala aspektið. Inn-

tøka hjá foreldrum og egin inntøka hevur einki at siga fyri, hvussu núgvs verður latið.

Tvs. at ein sum hevur familju og børn og fer á lærarskúla fær somu upphædd sum ein 18 ára gamal, sum gongur á studentaskúla, og ikki býrt hjá foreldrunum.

Hóast tað er eyðsæð, at tørvurin ikki er tann sami.